

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Ubezpieczeń Społecznych

Eliza Wiśniewska
Dyrektor

DUS-II.055.2024.CG

Warszawa, dnia 2024-08-06

Szanowni Panowie,

w odpowiedzi na petycję przesłaną przez Ministerstwo Aktywów Państwowych, w sprawie przywrócenia pracownikom Poczty Polskiej S.A. uprawnień emerytalnych z tytułu pracy w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze, Departament Ubezpieczeń Społecznych uprzejmie przedstawia, co następuje.

Zgodnie z obecnie obowiązującym stanem prawnym wcześniejsze zakończenie aktywności zawodowej z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w (o) szczególnym charakterze jest możliwe na zasadach określonych w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹ lub na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych²

Należy podkreślić, że na podstawie ww. regulacji ustawy emerytalnej o wcześniejszą emeryturę mogą się również ubiegać osoby, które są pracownikami Poczty Polskiej i które przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywały prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (np. prace określone w poz. 22 działu VIII wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., tj. prace doręczycieli przesyłek pocztowych i telegramów, którzy nie używali do pracy samochodów (dalej powoływane jako: „prace listonoszy”).

Osoby zaś, które nie spełniają warunku posiadania wymaganego ogólnego lub szczególnego stażu pracy, o który mowa w art. 184 ustawy emerytalnej, a wykonywały przed dniem 1 stycznia 1999 r. pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy emerytalnej, mogą skorzystać z nowego świadczenia w

¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, dalej powoływanej jako „ustawa emerytalna”.

² Dz. U. z 2023 r. poz. 164, z późn. zm.

postaci emerytury pomostowej przysługującej na podstawie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

Emerytura pomostowa została przewidziana dla osób wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, określone w art. 3 ust. 1-3 ustawy o emeryturach pomostowych i jej zał. nr 1 i 2.

Należy podkreślić, że zawarte w ustawie o emeryturach pomostowych definicje pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze, jak i treść wykazów prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze są efektem wnikliwej i długiej dyskusji, jaka toczyła się nad projektem ustawy o emeryturach pomostowych w zespołach problemowych Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych oraz w trakcie prac parlamentarnych z udziałem uznanych ekspertów z zakresu medycyny i ochrony pracy. Przesłanką określenia w ustawie o emeryturach pomostowych kryteriów kwalifikujących prace, których wykonywanie uprawnia do emerytury pomostowej, są zmniejszające się wraz z wiekiem możliwości wykonywania pracy, związane z malejącą wydolnością psychofizyczną pracownika. Dotyczy to prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, determinowanych siłami natury, procesami technologicznymi lub szczególnymi wymaganiami, którym osoby starsze mogą nie sprostać, a dostępnymi środkami profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej nie można obecnie skutecznie ograniczyć zagrożenia, jakie prace te stanowią dla życia lub zdrowia pracowników.

Należy w takim razie podkreślić, że ustawa o emeryturach pomostowych nie dotyczy problematyki pracy w warunkach oddziaływania szkodliwych czynników środowiska pracy oraz czynników niebezpiecznych, które nie stawiają przed pracownikami wymagań przekraczających poziom ich możliwości ograniczony w wyniku starzenia.

W obowiązujących uregulowaniach prawnych zostały ustalone zarówno wartości najwyższej dopuszczalnej ekspozycji na czynniki szkodliwe oraz zasady oceny i dokumentowania ryzyka zawodowego związanego z ich występowaniem na stanowiskach pracy, jak i zasady profilaktyki technicznej, medycznej i organizacyjnej.

Skoro w załącznikach nr 1 i 2 do ustawy nie znalazły się żadne prace wykonywane przez pracowników Poczty Polskiej, uznać należy, że prace te (w tym prace listonoszy) nie wypełniają definicji pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1-3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Wymaga podkreślenia, że ustawa o emeryturach pomostowych była trzykrotnie merytorycznie badana (w tym w zakresie zgodności z Konstytucją definicji zawartych w jej art. 3 ust. 1-3 i kompletności załączników nr 1 i 2) przez Trybunał Konstytucyjny, który orzeczeniami z dnia 16 marca 2010 r. Sygn. akt K 17/09, 25 listopada 2010 r. Sygn. akt K 27/09 oraz 3 marca 2011 r. Sygn. akt K 23/09 orzekł o zgodności tej ustawy z Konstytucją RP.

Z punktu widzenia ochrony interesów osób ubezpieczonych, którzy wykonywali do dnia 31 grudnia 2008 r. pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze należy również podkreślić, że w ustawie o emeryturach pomostowych występuje instytucja rekompensat (art. 2 pkt 5 i 21 -23), o którą (jeżeli posiadają 15 letni okres takiej pracy, przypadający prze dniem 1 stycznia 2009 r) mogą ubiegać się także pracownicy Poczty Polskiej (np. listonosze).

Departament jednocześnie informuje, że ramach Zespołu problemowego ds. Ubezpieczeń Społecznych Rady Dialogu Społecznego działa grupa robocza w sprawie niewygasającego

charakteru emerytur pomostowych oraz przeglądu prac zaliczonych i pretendujących do wykazów prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze.

Uczestnicy grupy roboczej przyjęli założenie, że ewentualne nowe prace w wykazach prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze mogą się znaleźć tylko wówczas, jeśli określone prace wypełniają definicje prac w szczególnym charakterze lub o szczególnym charakterze.

Przedmiotem dotychczasowych posiedzeń było omówienie wniosku o włączenie do wykazu prac o szczególnym charakterze:

- pracowników Lotniskowych Służb Ratowniczo-Gaśniczych (LSRG),
- kuratorów sądowych,
- operatorów kontroli bezpieczeństwa (straży ochrony lotniska),
- automatyków kolejowych,
- dróżników przejazdowych,
- prac wykonywanych przez Inspektorów Transportu Drogowego,
- prac wykonywanych w spalarniach odpadów (w zakładach termicznego przekształcania odpadów komunalnych w energię elektryczną ciepłą) przez operatorów nastawni Spalarni Odpadów Komunalnych,
- prac wykonywanych w przemyśle gumowym, spełniających kryteria pracy w szczególnych warunkach, wymienione w pkt 11 zał. nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych,
- prac wykonywanych przez listonoszy.

W stosunku do prac wykonywanych przez listonoszy przeprowadzona dyskusja doprowadziła do konkluzji, że prace te nie wypełniają ustawowych definicji ani prac w szczególnych warunkach, ani też prac o szczególnym charakterze.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Eliza Wiśniewska
Zastępca Dyrektora
Departamentu Ubezpieczeń Społecznych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/